

Διαγωνισμὸς ἑλληνικοῦ παγγράμματος: τὰ ἀποτελέσματα

(Ἐπιμέλεια: Δημήτριος Α. Φιλίππου)

Πρὶν ἀπὸ ἕναν χρόνο περίπου, στὴν λίστα τοῦ *εφτ* προκυρήξαμε ἕναν παράξενο φιλολογικὸ — ἀλλὰ καὶ τυπογραφικὸ — διαγωνισμὸ. Πρόκειται γιὰ τὸν διαγωνισμὸ τοῦ πιὸ σύντομου ἑλληνικοῦ παγγράμματος.

Τὸ πάγγραμμα εἶναι ἕνα λογοπαίγνιο, μία φράση ποὺ περιέχει ὅλα τὰ γράμματα ἑνὸς συγκεκριμένου ἀλφάβητου. Μάλιστα, ἡ λέξη πάγγραμμα εἶναι ἕνας νεολογισμὸς, ἕνα δικό μας ἀντιδάνειο ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ λέξη *pangram* , ἡ ὁποία μὲ τὴν σειρά της προέρχεται ἀπὸ τὶς ἑλληνικὲς λέξεις *πᾶν* + *γράμμα* .

Τὰ παγγράμματα ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ εὐρέως ἀπὸ τοὺς τυπογράφους κατὰ τὶς δοκιμὲς νέων γραμματοσειρῶν. Ἴσως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες νὰ γνωρίζουν τὸ ἀγγλικὸ πάγγραμμα

the quick brown fox jumps over a lazy dog

Τὸ συγκεκριμένο πάγγραμμα χρησιμοποιήθηκε ἐλαφρῶς τροποποιημένο καὶ ἀπὸ τὸν Κνούθ γιὰ τὶς δοκιμὲς τῶν στοιχείων Computer Modern (γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὑπάρχει καὶ στὸ ἀρχεῖο `testfont.tex`).

Ὁ διαγωνισμὸς ἔληξε στὶς 31 Μαρτίου τοῦ 2002. Νικητὴς βγήκε ὁ Εὐθύμιος Μαυρογεωργιάδης μὲ ἕναν δεκαπεντασύλλαβο 35 γραμμάτων. Ὅμως ὅλες οἱ συμμετοχὲς — ἂν καὶ λίγες — ἦταν ἐξαιρετικὲς. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλοι οἱ συμμετέχοντες ἔλαβαν ὡς δῶρο ἀπὸ ἕνα ἀντίτυπο τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Κώστα Καρυωτάκη *Ἐλεγεία καὶ σάτιρες* σὲ μονοτυπικὴ ἐκτύπωση ἀπὸ τὶς Ἐκδόσεις Ἰδεόγραμμα.

Ἄξιζοι νὰ σημειώσουμε ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς συμμετέχοντες θέλησε νὰ μείνει ἀνώνυμος καὶ νὰ μὴν λάβει δῶρο. Ἐμεῖς τὸν εὐχαριστοῦμε ἰδιαίτερως, ἐπειδὴ ὄχι μόνον συμμετεῖχε ἀλλὰ τὸ πάγγραμμά του ἦταν τὸ μόνον ποὺ λάβαμε στὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά.

Στὴν ἐπόμενη σελίδα παραθέτουμε τὰ ἀποτελέσματα τοῦ διαγωνισμοῦ, καθὼς καὶ μερικὰ ἄλλα παγγράμματα ποὺ ἀλιεύσαμε ἀπὸ 'δῶ κι ἀπὸ 'κεῖ. Ἐλπίζουμε τὰ παγγράμματα τοῦ διαγωνισμοῦ νὰ βροῦν τὸν δρόμο τους μέχρι τοὺς λιγοστοὺς σχεδιαστὲς ἑλληνικῶν στοιχείων. Ἡ γραμματοσειρὰ τῶν παγγραμμάτων εἶναι μία

νέα πολυτονική χωρίς πατοῦρες, ἢ ὁποῖα βασίζεται στὴν Arial Unicode τῆς Monotype. Ἴσως νὰ μπορέσουμε νὰ τὴν κυκλοφορήσουμε σύντομα μαζί με τὸ ἀνανεωμένο πακέτο grtimes.

δφ

A' βραβεῖο

Εὐθύμιος Μαυρογεωργιάδης
emav@enl.auth.gr ζαφείρι δέξου πάγκαλο, βαθῶν ψυχῆς τὸ σῆμα
(γράμματα 35)

B' βραβεῖο

Ἄνωνυμος
τρυχεῖς δ' ὑπερβάσα, φραγμούς ἐξήνθιζε
κλώψ (γράμματα 36)

Ἔπαινοι

Εὐθύμιος Μαυρογεωργιάδης
emav@enl.auth.gr ψυχὴ βγάζω φιλόνηκη ἔμπρός στη δόξα ζύθο
(γράμματα 36)

Βασίλης Τσάγκαλος
alpha.omega@mail.karatel.gr 12345–67890 ξεψαρωμένα βαθύφωνα παιδό-
πουλα ζητωκραύγασαν «χαμός!» (γράμματα
46· χωρὶς τὰ ψηφία)

Ἄλλες λύσεις

Περιοδικὸ Νέο Ἐπίπεδο
πράσινο, ὠχρα καὶ γαλάζιο· ψηφίδες μὲ τάξη
στὸ βυθό (γράμματα 41)

Δημήτρης Ἄ. Φιλίππου
dfilipp@hotmail.com γαζίες καὶ μυρτιές δὲν θὰ βρῶ πιά στὸ χρυσαφί
ξέφωτο (γράμματα 43)

www.fonts.gr Ὁ καλύμνιος σφουγγαρὰς ψιθύρισε πῶς θὰ
βουτήξει χωρὶς νὰ διστάζει (γράμματα 56)

Σημείωση — Τὸ B' βραβεῖο ἀποτελεῖ ἑλαφρὰ παραποίηση τῆς ἀρχαίας φράσης *τρυχήν δ' ὑπερβάς, φραγμὸν ἐξήνθιζε κλώψ*, ἡ ὁποία σημαίνει ὅτι «ἔχοντας υπερπηδήσει (ὑπερβάς) τὸν τραχύ, τὸν δύσβατο (τρηχύν) φράχτη, ἔκοβε καὶ μάζευε τὰ λουλούδια (ἐξήνθιζε) ὁ κλέφτης (κλώψ)». Ἡ ἐρμηνεία εἶναι τοῦ ἔκουσίως ἀνωνύμου ΤΕΧνίτη ποὺ βρῆκε τὴν παραπάνω ἀρχαία φράση.